

EMDR Flash Forward als interventie op de mentale representaties van rampscenario*s bij paranoïde wanen

Gepubliceerd: 11-05-2020 Laatst bijgewerkt: 12-10-2024

Primair: Is EMDR Flash Forward een effectieve interventie om de mentale beelden van rampscenario*s die bij angstige wanen voorkomen te bewerken, opdat de preoccupatie met de waan afneemt? Secundair: Is de patiënt minder geneigd situaties te vermijden...

Ethische beoordeling	Goedgekeurd WMO
Status	Werving gestopt
Type aandoening	Schizofrenie en andere psychotische stoornissen
Onderzoekstype	Interventie onderzoek

Samenvatting

ID

NL-OMON52712

Bron

ToetsingOnline

Verkorte titel

EMDR Flash Forward bij wanen

Aandoening

- Schizofrenie en andere psychotische stoornissen

Synoniemen aandoening

achterdocht, Paranoïde wanen

Betreft onderzoek met

Mensen

Ondersteuning

Primaire sponsor: Universitair Medisch Centrum Utrecht

Overige ondersteuning: Ministerie van OC&W

Onderzoeksproduct en/of interventie

Trefwoord: EMDR, Flash Forward, Paranoïdee, Wanen

Uitkomstmaten

Primaire uitkomstmaten

De primaire uitkomstmaat is de Psychotic Symptoms, Delusion Rating Scale (Pysrats DRS), waarbij verwacht wordt dat de verschillscore op de Psyrats tussen start wachtlijst en einde wachtlijst lager zal zijn dan tussen start behandeling en einde behandeling.

Secundaire uitkomstmaten

Secundair wordt de Safety Behaviours Questionnaire (SBQ) afgenomen, waarbij verwacht wordt dat de score op de SBQ bij start wachtlijst hoger zal zijn dan aan het einde van de behandeling en deze weer hoger dan bij de follow up.

Toelichting onderzoek

Achtergrond van het onderzoek

Bij een psychose is er sprake van een veranderde beleving van de werkelijkheid, die waarnemen, denken en emoties beïnvloedt. Een van de psychotische symptomen is de aanwezigheid van wanen. Er wordt verondersteld dat de wanen zich ontwikkelen, doordat men vreemde ervaringen en opvallende signalen binnen de psychose probeert te verklaren op basis van aanwezige kennis en ervaring. De daarbij behorende, hevige emoties zijn een bepalende factor voor het ontstaan en persisteren van de waan. Aandacht is veelal gericht en de beschikbare informatie wordt selectief waargenomen, waardoor de angst vooral bekrachtigd wordt. Het gevaar dat men vreest kan zich als rampscenario in de vorm van een afschrikwekkend beeld aanhoudend opdringen aan de patiënt. Een correctie van foutieve waanopvattingen treedt niet op door vermijdingsgedrag gericht op het voorkomen van dit rampscenario.

De intrusieve beelden van de verwachte rampscenario*s zou je kunnen beschouwen als een mentale representatie. Mentale representaties worden, ook bij mensen met psychotische klachten, effectief behandeld met EMDR als het gaat om ingrijpende ervaringen in het verleden (flashbacks). Het idee dat mentale

representaties die zich in de toekomst afspelen (flashforwards) ook hiermee behandeld kunnen worden, is uitgewerkt in het protocol EMDR Flash Forward wat een effectieve behandelmethode is bij diverse angststoornissen. Logischerwijs zou je kunnen veronderstellen, dat de mentale representaties die horen bij paranoïde wanen dan ook bewerkt kunnen worden door de EMDR Flash Forward, waardoor de pre-occupatie met de waan kan verminderen. Een gevolg hiervan zou kunnen zijn, dat de patiënt veiligheidsgedrag los kan laten en beter in staat zal zijn om zijn leven naar meer tevredenheid in te richten.

Doel van het onderzoek

Primair: Is EMDR Flash Forward een effectieve interventie om de mentale beelden van rampscenario's die bij angstige wanen voorkomen te bewerken, opdat de preoccupatie met de waan afneemt?

Secundair: Is de patiënt minder geneigd situaties te vermijden in zijn/haar dagelijkse leven als hij/zij minder gepreoccupeerd is met de paranoïde waan (na de interventie op de mentale beelden)?

Onderzoeksopzet

Het onderhavig onderzoek is een 19 weken durende pilot wachtlijst-controle effectstudie,. Er wordt gebruik gemaakt van een within-subject design. Dit design kan worden gebruikt opdat de groep participanten als een eigen controlegroep kan dienen, door de wachtlijsttijd daarvoor te gebruiken. Het voordeel van dit design is, dat de N in dit onderzoek met een effect size van 0,5 beperkt kan blijven tot 34. Om te compenseren voor een uitval van 20% zal een totaal aantal van 40 deelnemers geïnccludeerd worden.

Onderzoeksproduct en/of interventie

Deelnemers worden 6 weken lang, een keer per week, behandeld met EMDR Flash Forward, een variant van EMDR (Eye Movement Desensitisation and Reprocessing), gericht op de rampscenario's behorend bij de paranoïde waan.

Inschatting van belasting en risico

Bij een behandeling met EMDR kunnen de proefpersonen twee tot drie dagen na een behandelsessie bijwerkingen krijgen, bijvoorbeeld fysieke klachten zoals hoofdpijn, lichamelijke spanningen, mentale spanningsklachten of een tijdelijke toename van psychotische symptomen. Uit het onderzoek van Van den Berg (2017) blijken dergelijke klachten echter niet vaker of meer voor te komen, dan bij de in de richtlijnen voorgestelde Cognitieve Gedragstherapie voor angst

Contactpersonen

Publiek

Universitair Medisch Centrum Utrecht

Heidelberglaan 100
Utrecht 3584 CX
NL

Wetenschappelijk

Universitair Medisch Centrum Utrecht

Heidelberglaan 100
Utrecht 3584 CX
NL

Locaties

Landen waar het onderzoek wordt uitgevoerd

Netherlands

Deelname eisen

Leeftijd

Adolescenten (16-17 jaar)
Volwassenen (18-64 jaar)

Belangrijkste voorwaarden om deel te mogen nemen (Inclusiecriteria)

1. De deelnemers zijn gediagnosticeerd als schizofrenie spectrum stoornis, met paranoïde wanen als kernsymptoom (DSM-V).
2. Een score op de Psyrats DRS van > 15.
3. De leeftijd moet tussen 16 en 60 jaar liggen.
4. Voorgeschreven medicatie voor de behandeling van de psychose moet minimaal een maand stabiel zijn.
5. Een comorbide diagnose van PTSS moet adequaat zijn behandeld en de symptomen

moeten in remissie zijn.

Belangrijkste redenen om niet deel te kunnen nemen (Exclusiecriteria)

1. Deelnemers die nog moeten worden ingesteld op geschikte antipsychotische medicatie.
2. Deelnemers met ernstige dissociatieve symptomen.
3. Deelnemers met een alcohol- of drugs afhankelijkheid
4. Deelnemers met een organisch syndroom of leerstoornis of ernstige visuele beperkingen.
5. Deelnemers die al een andere psychologische behandeling volgen gericht op wanen.
6. Deelnemers die onvoldoende kennis hebben van de Nederlandse taal.
7. Deelnemers die suïcidaal zijn.

Onderzoeksopzet

Opzet

Fase onderzoek:	2
Type:	Interventie onderzoek
Blinding:	Open / niet geblindeerd
Controle:	Geen controle groep
Doel:	Behandeling / therapie

Deelname

Nederland	
Status:	Werving gestopt
(Verwachte) startdatum:	07-10-2020
Aantal proefpersonen:	40
Type:	Werkelijke startdatum

Ethische beoordeling

Goedgekeurd WMO

Datum:	11-05-2020
Soort:	Eerste indiening
Toetsingscommissie:	METC NedMec
Goedgekeurd WMO	
Datum:	17-09-2020
Soort:	Amendement
Toetsingscommissie:	METC NedMec
Goedgekeurd WMO	
Datum:	30-11-2022
Soort:	Amendement
Toetsingscommissie:	METC NedMec

Registraties

Opgevolgd door onderstaande (mogelijk meer actuele) registratie

Geen registraties gevonden.

Andere (mogelijk minder actuele) registraties in dit register

Geen registraties gevonden.

In overige registers

Register	ID
CCMO	NL72856.041.20
Ander register	NTR

Resultaten

Einddatum onderzoek: 22-11-2023

Samenvatting resultaten

Trial ended prematurely